

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva. Vidékre postán reditve.
 Egész évre 72 korona. Egész évre 84 korona.
 Negyedévre 18 korona. Negyedévre 21 korona.
 Egyes számon ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visz. Előfizetések és hirdetések a
 kiadóságra nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Budapest megszállására marokkói arabok és spahik indultak Fehértemplomból.

Budapest, december 3. (Saját tudósítónktól.) A hadügyminisztérium hivatalosan közli:

Fehértemplomból ma egy francia lovasdandár indult Budapest és környéke megszállására. A dandár neve Gambetta dandár és marokkói arabokból, spahikból áll. Egy afrikai vadászszereg is van a csapatok között.

Birtokpolitika.

A kormány birtokpolitikájának alap-gondolata: földhöz juttatni a harcosokat, akik a frontokon hazájukért véreztek, szenvedtek, gyönyörűen fel-emelő és emberi.

A megvalósításnak méltónak kell lennie az eszme szépségéhez!

Első lépés a megvalósítás felé a kormánynak a minap kiadott rendelete a 100, 500 kat. holdas és még nagyobb földbirtokok elidegenítésének különböző feltételeiről.

Néhány figyelemre érdemes szempontot óhajtanék ezuttal érinteni, amelyek esetleg további üdvös eszmecsere kiinduló pontjául szolgálhatnának, s az érdekeltek és a hozzáértők megjegyzései után a minél helyesebb megoldást elősegítenék.

1. A kormány terbe vette a birtokpolitikai akció keresztülvitelére a nagybirtokok kisajátítását. Főpapok, főurak, az OMGE-ben tömörült nagybirtokosok egyaránt áthatva a mai idők követelményeinek szellemétől, versenyezve ajánlják fel az egyházi, hitbizományi és egyéb birtokokat a kormány tervei megvalósítására.

Valóban már ez a jelenség is rámutat arra, hogy a birtok igénybevétele érdekében érvényesülnie kell a teljes egyenlőség jelszavának. Minden nagybirtoknak egyenlő mértékkel mérjen a kormány. Ne tegyen különbséget a kötött (egyházi, hitb. stb.) és a szabad birtok között. Amikor a hazát védő harcost földhöz akarjuk juttatni, egészen egyformának kell lennie minden földnek, minden nagybirtoknak. Nem szabad különbséget tenni aszerint, hogy ki ül benne. Nem szabad különbséget tenni aszerint, hogy milyen uton-módon jutott hozzá. Szerezte-e? örökölte-e? Természetes személy-e a tulajdonos, vagy jogi személy?

Itt csak egy szempont érvényesülhet. Mennyiben van szükség egy-egy közseg határában kisajátításra s mely nagybirtok keretéhez tartozik kisbirtok alakítására alkalmasabb földterület. A kisajátítás ne terjedjen túl a szükség által kívánt méreteken, s ezen belül is legyen mindenkinek egyforma mértékkel mérő, mindenkivel szemben igazságos.

2. A többtermelés ideájának ép-ségben tartásával a kisgazdálkodás csak úgy volna célravezető, s csak úgy állhatna meg a mezőgazdasági termelés intenzitásának pár év tanulságai után okvetlenül bekövetkező nagy fellendülésében, ha az állam a birtokokat egybekapcsoló valamely szervezetnek kiépítéséről, pl. a szövetkezés alapján már a birtokosztás keresztülvitelével egyidejűleg gondoskodik. Ez az egész országot behálózó szövetkezeti szervezet, amelyikben a ma fennálló mezőgazdasági egyesületi érdekeltségeknek és az altruisztikus alapon működő Orsz. Közp. Hitelszövetkezetnek jelentős szerepet kellene biztosítani, már a földfelosztás technikai keresztülvitelében is közreműködhetnék. Még inkább vállalkozna a kisbirtokoknak a többtermelés szempontjából szükséges üzemterv szerinti ellenőrzését, a hitelnyújtást, az intenzív gazdálkodáshoz szükséges gépek beszerzését, termények értékesítését, esetleges mezőgazdasági gyári üzemek fentartását, amelyeknek haszna ismét jórészt a földművelő nép kezébe vándorolna vissza.

3. A kormány célja az eddig föld nélkül volt emberek jólétének emelése. Gondoskodnia kell, hogy egyrészt az érdemesek jól kiválasztassanak, senki azok közül ki ne maradjon. Itt ne csak a választásról kell beszélni.

hősi halált halt derék harcosok hátra-maradtjaira is kell gondolni. Ezek szenvedtek és vesztek talán a legtöbbet. Ezeknek jövője a legborúsabb. Lehetővé kell tenni azt is, hogy azok, akik mint alkalmi munkások pusztán kenyérkereset céljából özönltek a városok felé, akik azelőtt mezőgazdasági munkások voltak, a magyar ember ösfoglalkozásához, amelyhez lelke egész életén át mindig, mindennap visszágyik, amelyhez szíve egész melegével hozzákapszódik, visszatérhessenek.

Az érdemesek helyes kiválasztásán túl még egy új kötelesség tornyosul. A kormány nemcsak ideig-óráig tartó orvoslásra törekszik. Ha földet ad, azt is akarja, hogy a föld annak kezén, akinek jutott, meg is maradjon. Meg kell védenie tehát a kisbirtokost a kapitalizmus ügyes fondorkodásaitól. Bizonyos határig bele kell nyulnia a kisbirtokosnak szabad rendelkezési jogába. Megfontolást igényel, nem kellene-e úgy az ügylet, mint a kényszer-végrehajtás útján való elidegenítést kizárni, vagy legalább is hathatós ellenőrzés alá venni. Itt az Amerikában annyira bevált homestead (családi otthon-alapítás) rendszere látszik legalkalmasabbnak, amelynek meghonosítását egy időben már nálunk is tervezték s róla — bár nem teljesen az általunk óhajtott irányban — törvényjavaslat is készült. (Gazdasági javaslatok tára, VI. évf. 1906. 3. sz.)

Meg kell védeni a kisbirtokost attól is, hogy közvetve se váljék a kapitalizmus falánk törekvéseinek eszközévé, gazdasági rabszolgájává. Itt még egyszer rámutatunk a hitelnyújtás egyidejű szövetkezeti megszervezésének elkerülhetetlen voltára.

A szebb, a boldogabb magyar jövő álmát csak egy gazdasági összeműködés

szép eszméjének minden rosszindulatú megkerülésével szemben éppen a kicsiny erők egyesítése által pompásan kiépített védelmi mű biztosíthatja. Ez hozza meg a magyar népnek igazi va-

gyonosodását, segíti elő kulturális fel-
lendülését s a forradalom által elvetett
jó magvaknak áldásos, aranyosan ringó
kalászbá szökkenését.

—bgy.

Mackensen Nagyváradon.

A város a püspöki palotában helyezte el a német generálist és vezérkarát.

A Romániát megszálló német hadsereg, amely *Mackensen* vezértábornagy parancsnoksága alatt áll, most van utban hazafelé. A hadsereg autóparkja már nagy részben keresztül ment Magyarországon, most a serkatonaság és a trén osztag következik. Tegnap már érkezett egy két század, amely gyalog tette meg az utat Aradtól, a hadsereg zöme azonban még csak hétfőn vonul át Gyulafehérváron.

Néhány nap előtt megjelent *Rimler* Károly polgármester előtt *Mackensen* fő szállásmestere és a vezértábornagy, valamint vezérkara számára lakást kért arra az időre, amíg hadseregét Erdélyen keresztül felvonultatja. A polgármester, a lakáshatal egyetértően a püspöki rezidenciába utasította a szállásmestert. A püspöki palotában ugyan-
ezt a lakosztályt rendezték be *Mackensen*nek, ahol 1916 őszén *Von Sact* generális, a volt király szárnysegédje lakott.

*Mackensen*nel együtt fog lakni a vezérkari főnök, két vezérkari főnök, továbbá a szolgaszemélyzet és két sofőr. Szorosan a vezérkarhoz tartozott tiszteket *Gresinszky Antal*, dr. *Karácsonyi János*, dr. *Kollányi Ferenc*, dr. *Groh Ferenc*, dr. *Vucskics Gyula* és dr. *Bundala Mihály* kanonokok házában szállásolják al. A vezérkari iroda a papnevelő intézetben lesz.

A főszállásmester tegnap azt jelentette *Brém Lőrinc* kanonok püspöki titkárnak, hogy értesülése szerint a vezérkar *Mackensen*nel együtt hétfőn elindult Aradról és ma kedden délután megérkezik. A püspöki rezidencián várták is a német tiszteket de este olyan értesítés jött, hogy *Mackensen* csak egy pár nap múlva fog megérkezni.

Amikor *Mackensen* Nagyszebenből elindult, úgy tervezte, hogy Nagyváradon marad mindaddig, amíg utolsó katonáját is haza szállította. Akkor még nem volt szó lefegyverezésről. Azóta azonban megváltozott a helyzet és most csak arról lehetne beszélni, hogy a német hadsereg ne a románok, hanem Magyarország kezébe rakja le a fegyvert.

Beszéltünk *Brém Lőrinc* kanonokkal, akik kijelentette, hogy a német vezérkari tisztek és az oda beosztott legénység saját maguk fogják élelmezni magukat és hogy elszállásolásukról a város gondoskodott, akként, hogy a püspöki palotában és a káptalani házakban helyezte el őket.

*Mackensen*ről különben semmi pozitívumot nem lehet tudni. A környezete sem tud, sem a jelenlegi tartózkodási helyéről, sem pedig az utvonatról, amelyen Nagyváradra érkezik.

A német katonák elszállásolása.

Eleméry Ferenc városi tanácsos katonai ügyi előadó, a következő felhívást intézi:

Nagyvárad város polgárságához!

A *Mackensen* féle német hadsereg törzshez tartozó német tisztek egy részének elhelyezése a kormány intézkedése folytán városunkra hárult. Ugyisintén elhelyezésre várnak a helybeli csapattestekhez tartozó aktív tisztek és továbbszolgáltatásra visszatartott öt fiatalabb évfolyamhoz tartozó tartalékos tisztek is.

A tisztek elhelyezése nehézségekbe ütközik, miután a szállodák már teljesen megteltek s így az érkező német tiszteket, kik hazájukba a mai helyzet miatt azonnal nem térhetnek vissza, nem tudjuk elszállásolni.

Az elszállásolás megkönnyítése céljából ezúton fordulok Nagyvárad város polgárságához, kiket arra kérek, hogy felesleges szobákat ajánlják fel a saját tisztjeinknek és a német tisztek beszállásolására.

Az önként felajánlott szobák után kivánsághoz képest a helyi viszonyoknak megfelelő bért fognak fizetni.

A felajánlandó szobákat kérem Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztályának II. emelet 31. sz. szobájában, esetleg telefonon, 108. sz., bejelenteni.

Az irányárak megállapítása.

Az árvizsgáló bizottság ülése.

Nagyvárad város ármegállapító bizottsága tegnap délután hosszú ülést tartott *Lukács Ödön* főjegyző elnökelete alatt, amelyen a vendéglői irányárakat, a fűszer- és gyarmatárak, valamint a textilárak irányárait állapították meg.

A vendéglői étel és italárakra nézve nagyjából elfogadták december hóra is a novemberi árakat, csupán a marhahusételeknél, tekintettel a marhahusárak csökkenésére, csökkenték az árakat és pedig a sültteknél 1—1 koronával, más marhahusételeknél, valamint a szárnyasoknál 15 százalékkal.

Lukács Ödön érdekes nyilatkozatban mutatott rá, hogy a marhahus mai árai a jövőben nem biztosak, mert a Bánáti és Erdélyből nem várhatunk márnát, mivel idegen csapatok megszállták ezeket a részeket. Egy hónap múlva látjuk, hogy miként alakulnak a viszonyok.

A kávéházi cikkeknel a központ által megállapított budapesti árak érvényesek Nagyváradon is. A helybeli kávéosok ereke az áraknak a felemelését kérik beadványukban, mert ők Budapestről drágábban kénytelenek az árakat beszerezni.

Dr. *Katz Lipót* a fogyasztók tanácsának kivánságához képest a kávéházi husételek, nevezetesen a szalámi és hurka árának leszállítást indítványozza.

Lukács Ödön, *Czeplédy* felvilágosításai után, hogy téli szalámit nem szabad gyártani, mert az sertéshusból készül, sonka pedig nincs, dr. *Katz Lipót* a szalámira nézve elejti indítványát, csak a sonkára tartja azt fenn.

Kelen Béla indítványára a kávéházakban a kenyér árát 4 dekás adaggal 12 fillérben állapították meg, egyebekben pedig elfogadták az előadói javaslatot.

A fűszer- és gyarmatárakra nézve az országos árakat állapították meg Nagyváradon is.

Az ecetre nézve a 3 fokos táblaecetnek literenként 72 fillérben, a 6 fokos ecetesecia tájékoztató árát pedig literenként 1 korona 44 fillérben állapították meg.

Ezután a ruházati cikkek és textil árakra nézve tett előterjesztést dr. *Cseresnyés Béla* előadó. Ismerette a központi ármegállapító bizottság irányárait, valamint a kereskedők értekezletén és a fogyasztók gyűlésén megállapított árakat az összes ruházati cikkek vonatkozásában. Ezek alapján van megállapítva az előadói javaslat. Az árak a közszükségleti cikkek egy részénél tetemesen le vannak szállítva, a drágább luxus cikkeknel azonban az eddigi árak maradnak. Viszont a fehérneműk és harisnyaféléknél a leszállítás dacára még mindig magasak az árak.

Leitner Márton előnyösnek tartja az árakat az eddigi kkel szemben. A kereskedők a Csarnokban már megállapították az árakat; mivel látja, hogy attól eltérő tételek is vannak, kéri, hogy ezeket a kereskedőkkel tudassák.

Lukács Ödön: Az árak ki lesznek nyomtatva és szétosztva.

Siket Traján hallotta az árakat, de azokat a szegény tisztviselők nem bírják megfizetni. A selymet fizesse meg, nekinek kell, de pl. a zsebkendőt nem. A szegény tisztviselők n jei még a háború alatt nem pótolta s tönk ement fehérneműt foldozni sem tudják. Nem keresi, ki csinálta a lánckereskedést, kik mit nyertek, de azt igen, hogy a cérnát ne adják megfizethetetlen áron. Kérnek fel a Központot, hogy legalább a cérnát adják olcsóbban.

Dr. *Katz Lipót* egyetért *Siket*tel, de tekintetbe kell venni, hogy vannak szegény kiskereskedők, akik drágán vették az árut s alacsony ár most tönkretenné őket.

Leitner Márton azt a kérdést veti fel, hogy kárpót olják-e a kereskedőket az olcsó árak folytán előálló károsodásért. Irjon fel a bizottság a központi ármegállapító bizottsághoz hogy a *Textilközpontnál* levő egy millió méter árúból juttassanak Nagyváradra is és a cérnát olcsóbban adja a központ.

Dr. *Moskovits József* figyelemzteti a bizottságot hogy az árak külföldről valók s ha alacsony árakat állapítanak meg, nem lesz áru.

Rosenblüh János a fogyasztók álláspontját ismerteti, akik szakértők közbejöttével állapították meg az árakat.

A tanácsban az előadói javaslatot fogadják el. Egyes árúknál a fogyasztók javaslatához képest az árakat még jobban le-

szállították, végül elfogadták Leitner Márton indítványát, hogy a központtól nagyobb mennyiségű áru leküldését kérik.

Németország csődje.

Drezda, december 3. (Saját tudósítónktól.) Schwarz munkaügyi miniszter egy Meissenben megtartott népgyűlésen kijelentette, hogy Németország csak februárig van ellátva élelmiszerrel.

— Az elszász-lotharingiai vasipar elvészése folytán nagy munkanélküliség fog beállni, mert a munkásoknak csak 25 százalékát lehet majd foglalkoztatni. Németországnak 300 milliárd nemzeti vagyonnal szemben 200 milliárd az adóssága. Rendes pénzügyi gazdálkodást csak akkor lehet folytatni, ha a kapitalisták vagyonát teljes egészében megfogják és nép szolgálatába állítják. A forradalom még csak kezdeti stádiumban van.

Az antant követeli Vilmos volt császár kiadását.

Budapest, dec. 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Berlińi táviratok szerint az angol kormány a szövetséges kormányokkal egyetértésben elhatározta, hogy a holland kormánytól Vilmos ex császár kiadását fogja követelni.

A katonai rangfokozatok egyszerűsítése.

Budapest, dec. 3. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A hadügyminiszter körrendeletet adott ki, amely az ezredesen felüli rangokat egyszerűsíti, amennyiben ezentúl csak a tábornoki, altábornagyi és tábornagyi rangfokozatok maradnak meg. A zászlósi rangfokozat a jövőben megszűnik, a jelenlegi zászlósokat alhadnagyokká fogják kinevezni.

Megszólításoknál, írásbeli érintkezéseknél ezentúl csak a rangfokozat, vagy a szolgálati állás és az „uram” kitétel lesz használandó.

Habsburg Károly felszólítást kapott Ausztria elhagyására.

Budapest, dec. 3. (Saját tudósítónktól.) Berlińi távirat szerint a Lokalanzeiger jelenti: A Havas ügynökség híradása szerint az osztrák kormány ellenforradalmi üzemek miatt felszólította Habsburg Károlyt, hogy haladéktalanul hagyja el Ausztria területét.

Az angol, olasz, francia konferencia megállapította a béke alapelveit.

Budapest, dec. 3. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Az angol, francia, olasz konferencia tárgyalásain véleménykülönbségek nem merültek fel. A tanácskozásokon megállapították a béke alapelveit. A konferencia eredményéről annak teljes befejezése előtt rendeletet nem fognak közölni.

A belga királyi pár bevonult Lüttichbe.

Budapest, dec. 3. (Saját tudósítónktól.) Lüttichből jelentik: A király és királyné ma nagy ünnepségek közben bevonult a városba. A lakosság viharos lelkesedéssel üdvözölte a királyi párt, akiket az angol, francia és amerikai hadseregek küldöttei kísértek.

Sárosmegye külön köztársasággá kiáltja ki magát, ha cseh imperium alá kerül.

Budapest, dec. 3. (Saját tudósítónktól.) Eperjesről jelentik: Sárosmegye törvényhatósága hétfőn tiltakozó gyűlést tartott, amelyen a következő határozatot hozták:

— Sárosvármegye közönsége sürgős feliratban kéri a kormányt, ne határozzon a megye hovatartozása kérdésében mindaddig, míg Sárosmegye magyar és tót közönségét meg nem kérdezi. Kijelenti a Nemzeti Tanács, hogy amennyiben a megye olyan imperium alá bocsáttatnék, amely a lakosság politikai hangulatának nem felel meg, a Nemzeti Tanács foglalkozni fog azzal a kérdéssel, hogy külön önálló köztársasággá kiáltja ki magát és a Csehországba való beolvadás gondolatától irtózó maroknyi nép érdekeit a nemzetek közös oltalma alá helyezi.

A hadügyminiszterium a románok előnyomulásáról.

Budapest, december 3. (Saját tudósítónktól.) A hadügyminiszterium hivatalosan közli:

— Előretolt román osztagok a borgói szakaszon megkezdték előnyomulásukat. A Maros völgyében levő erők megközelítették Marosvásárhelyt. A tömési szoroson benyomuló románok kisebb esztagei elérték Brassót.

Marosvásárhely tiltakozása a román nemzetgyűlés határozata ellen.

Budapest, december 3. (Saját tudósítónktól.) Marosvásárhelyről jelentik, hogy Antalfy Endre elnöklésével az ottani Nemzeti Tanács hétfőn gyűlést tartott, amely felháborodással tiltakozott a román nemzetgyűlés határozata ellen. A gyűlésen felszólalt szónokok egybehangzóan kifejtették, hogy Erdély magyarjai sohasem nyugodhatnak bele az elszakadásba s bármiféle politikai változás, mely a nép legszélesebb rétegének megkérdése nélkül akár a

románok, akár a béketárgyalásokon résztvevő entent államok pressziójával vitetnék keresztül: gyógyíthatatlan sebet ütne Erdély mindazon népeinek szívére, amelyek nem vágyódnak a korrupt Romániához való csatlakozáshoz. A marosvásárhelyi Nemzeti Tanács végül tiltakozó táviratot intézett a kormányhoz, kérve a román nemzetgyűlés sürgős és hathatós ellensúlyozását.

Wilson tavaszra reméli a végleges békét.

Budapest, december 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Semleges lapok közlik Wilson elnöknek a kongresszusban mondott legutóbbi nagyjelentőségű beszédét. Wilson e beszédében azt a reményét fejezi ki, hogy a tavasszal már a végleges béke is meg lesz kötve. Az elnök beszédét a demokraták éljenzéssel fogadták, különösen azt a részt, amelyben Wilson bejelentette, hogy a békekonferencián személyesen kíván részt venni.

Mackensen kedden délután még Aradon volt.

Budapest, december 3. (Saját tudósítónktól.) Aradról jelentik: Mackensen vezértábornagy kedden délután Aradra érkezett.

A csehek Nyitrát fenyegetik.

Budapest, december 3. (Saját tudósítónktól.) Nyitráról jelentik: Eleoske felől a cseh-szlovák csapatok közelednek Nyitra felé, ahol erősebb magyar csapatok állanak.

Az antant kártérítési igénye Németország ellen.

Budapest, dec. 3. (Saját tudósítónktól.) Berlińből jelentik: A békekonferencián az antant-államok a következő kártérítési igényt lépnek fel Németország ellen:

— Németország több éven át köteles azon károkat megfizetni, amelyeket német csapatok Franciaországban és Belgiumban okoztak. E kártérítés összegét két és fél milliárdra becsülik. Kötelezni fogják Németországot, hogy ezeken a területeken minden elpusztult

házat német munkások építsenek fel, Németországból szállított építőanyagokból. Németországnak köteleznie kell magát, hogy a német kikötőkben új hajókat építsen az angol és szövetséges kereskedelmi flotta számára. Németország köteles lesz minden aranyát az antantnak átadni és széntermelését az antant ellenőrzése alá bocsátani. Ezekhez járul még az Olaszországban, Romániában, Szerbiában okozott összes károk megtérítése.

Németországgal megszakitottuk a diplomáciai viszonyt.

Szerb-román konfliktus.

A fegyverszüneti szerződés feltételeinek egyike, hogy Magyarország köteles minden diplomáciai összeköttetést minden szövetségeseivel megszakítani. A francia küldöttség e feltételre hivatkozva azt a kívánságát fejezte ki, hogy értesítsük Németországot a diplomáciai összeköttetés megszakításáról. E felhívás folytán a magyar kormány Fürstenberg gróf német főkonzult felszólította, hogy a diplomáciai viszonyt tovább nem tarthatjuk fenn.

A délszláv állam is küzd az alakulás nehézségeivel. Nikita kénytelen királyi méltóságát sz alakuló állam oltárára áldozatul tenni.

A nagyszerb állam továbbra Szerajevó lesz.

Vasárnap folyt le Gyulafehérváron a román nemzeti gyűlés, amely a következő határozatot hozta:

„Az erdélyi, magyarországi és bánáti románok nemzetgyűlése 1918 december 1-én deklarálja az összes románok egyesülését és mindazon területek egyesítését Romániával, amely területek a románok lakják, elidegeníthetetlen jogát az egész Bánátnak a Maros-Tisza és Duna között fekvő területekre. A nemzetgyűlés e területek lakosainak ideiglenes autonómiát biztosít addig, amíg az alkalmas választójog alapján összeülő alkotmányozó gyűlés másképpen határoz.

Ezzel kapcsolatban elfogadták az újonnan egyesült nemzet politikájának elveit:

1. Teljes nemzeti szabadság az ottlakó nemzeteknek. Mindegyik az önrendelkezési jog alapján fogja a saját nyelvén, saját igazgatása és igazságszolgáltatása úján igazgatni. A hivatalnokokat önmaga választja meg saját kebeléből. Minden nemzet jogot nyer a törvényhozási képviseletre. Az ország kormányzásában pedig számarány szerint vesz részt a nép.

2. Az összes hitfelekezetek egyenjogúak és autonómia illeti meg őket.

3. A közélet minden terén demokratikus kormányzat valószínű meg. Általános, egyenlő és titkos, községenkénti választói jog huszonegy évtől kezdődőleg mindenkit megillet és a nőkre is kiterjed.

4. Teljes sajtó-, gyűlekezési és egyesülési szabadság. Minden ember gondolatát szabadon terjesztheti.

5. Radikális földbirtokrendezés. Összeírják az összes birtokokat, különösen a nagybirtokokat. Ezen összeírás alapján eltörlik a hitbizományt, csökkentik a latifundumokat és lehetővé teszik a földművelőknek, hogy saját gazdaságukon, saját tulajdonukat képező földön gazdálkodhassanak, olyan területeken, amelyet önmaguk családtagjaikkal együtt megmunkálhatnak. Vezető alapelv, hogy a szociális életszínvonal kiegyenlítődjék, másrészt, hogy a termelést fokozzák.

6. Az ipari munkásoknak biztosítják mindazokat a jogokat, amelyek a legelőrehaladottabb nyugateurópai államokban törvény szerint biztosítva vannak.

A szerb megszálló hadsereg erőiesen állást foglalt a román törekvésekkel szemben. A román hadsereg nem lépheti át a demarkációs vonalat, mert az antant a Calumenistiben lefolyt tárgyalások során

kimondta, hogy a kijelölt vonal átlépését nem fogja megengedni. Biztosítékul a se-
reggel francia tiszték is jönnek.

Fizetésemelés az egész vonalon.

Tanácsülés.

Nagyvárad város tanácsa tegnapi ülésén ismét a városi alkalmazottak egyrészének fizetésrendezésével foglalkoztak.

Igy felemelték az Apolló-bérlőház személyzetének: a házmesternek, a vizezházmesternek, fűtőnek fizetését.

A városi szeszifőzde üzemi alkalmazottainak díjait is tetemesen felemelték s a következőképp állapították meg: Deutsch Mór üzemvezető havi díját 800 K és a tiszta jövedelem 20 százalékában, Feldmann Samu könyvelő fizetését 800 K-ban, Schlesinger Ferenc pénztáros díját havi 500 K-ban, Czegléd Károly és Darabant Ödön felügyelők díját havi 700-700 koronában, Várady Lajos főző díját havi 600 K-ban, óradíját napi 8 órában 2 K 50 fillérben és 1 és fél abszolút fok szeszmenyiségben, Róth Mátyás főző díját havi 400 K-ban, 2 K 50 filléres óradíjban és 2 abszolút fok szeszmenyiségben. Ezen díjazás 1919 szeptember 1-ig van megállapítva.

A rokkantküldöttség kérelmére a város kibérli a Teleky-utcai Abbázia kávéház helyiségét egy évre 2500 korona bérért s gondoskodik a helyiség fűtéséről.

A színházi városi alkalmazottak részére a szükséges tüzfűt kiutalták.

A Nemzetőrség tagjai részére csizmákat utaltak ki a város tulajdonában levő készletből.

Végül a városi villamosmű szerződéses alkalmazottai részére folyósították a beszerzési előleget és a személyenként 600 kor. gyorssegélyt.

A főiskolai hallgatók a magyar vármegyék megszállása ellen.

Tegnap délután a jogászfutáság népes nagygyűlést tartott, amelyen határozati javaslatot fogadtak el a románoknak magyar vármegyék megszálló törekvései ellen.

A határozat kimondja, hogy tiltakozik minden területi aspiráció ellen, mert a béke helyett újabb háborút zúdítana az emberi ségre és tiltakozik Magyarország ezer éves testének megsemmisítése ellen, mert az összes nemzeteknek minden jogos követelése ki lesz elégitva és tiltakozik különösen az ellen, hogy a szinmagyar Nagyváradot idegen katonasággal szállják meg.

Kimondta a népgyűlés azt is, eme határozatának érvényre juttatása érdekében küldöttséget meneszt a városhoz, hogy az a népkonferencián járjon el s a fegyverszüneti megállapodásokat túllépő román megszállást akadályozza meg.

Megválasztották még azt a küldöttséget is, amely ma Budapestre utazik, hogy a nagyváradi jogakatonai és joglatterítási jogát az igazságügyi miniszternek kísérelje át és a leszerelt katonák élelmezését is rendezze.

Felvidék az elszakadás ellen.

Budapest, dec. 3. (Saját tudósítónktól.) Komáromból jelentik: Az itteni tótokból és magyarokból álló Nemzeti Tanács határozatot hozott, amelyben hangsúlyozza, hogy testvéri egyetértést kíván létesíteni és ezért elítél minden elszakadási törekvést.

A felvidéki szászok szintén lelkes határozatot hoztak. Lőcse és Iglo közös küldöttséget menesztettek a kormányhoz és memorandumokban kiemelik, hogy e városokban a lakosság hetvenöt százaléka nem tót, ennél fogva tiltakoznak a tót imperium ellen.

Budapest, nov. 3. Az Eperjesen székelő Slovens a Kado elnöke, Dvorzsák Győző ma Budapestre érkezett s a S Grai Újság munkatársa előtt a következőket jelentette ki:

— Azért jöttem, hogy Jászi nemzetiügyi miniszternél tiltakozzam a turóczi kiküldöttekkel folytatott tárgyalások ellen. Rólunk, keleti tótokról nem lehet a mi megkérdésünk nélkül határozni. Mi teljes autonómiát akarunk és sorsunkat jobban látjuk biztosítva a magyar állam keretében, mint a csehek az való csatlakozás által. Itt Budapesten azzal a felfogással találkoztam, hogy a keleti tótok erre irányuló mozgalmát nem elég komoly. Nagy tévedés ez! A nép igenis velünk van nagy tömegben és egységben.

Dvorzsák a délután folyamán megjelent Jászi miniszternél, a megkezdett tárgyalásokról eddig hivatalos közlést nem adtak ki.

A szegedi magyar nemzetőri kerület parancsnoka Nagyváradon.

Tegnap érkezett Nagyváradra Mayer Pál honv. ezredes, a szegedi magyar nemzetőri kerület parancsnoka. A nemzetőrség újjászervezése céljából küldte ki őt a magyar köztársasági kormány. Mayer ezredes megszólja csekély számu, de jól fegyverezett nemzetőrséget felállítani, amit a városban megjelenő proklamáción hangoztatni is fog. Cél: magánvagyon és személyi biztonság megőrzése és védelme.

Az ez irányú mai értekezleten, mely a vármegyeházán a délelőtti folyamán folyt le, megjelentek Mayer ezredes kérelmére: dr. Ágoston Péter kormánybiztos főispán, Kovács Miklós, a Nemzeti Tanács elnöke, dr. Stern Ödön, a Nemzeti Tanács tagja, Keszthelyi Zoltán vármegyei főjegyző, Jánossy Gyula rendőrfőkapitány, Kappner Ármán a szociáldemokrata párt vezető tagja, továbbá Birtha Sándor alezredes, Darányi csendőrszázados, Halász Sándor százados, a vármegyei nemzetőrség helyettes parancsnoka, Bárdos Imre főhadnagy, segédtszáz, Szabady Jenő hadnagy, segédtszáz, s a Nemzeti Tanács még néhány tagja.

Mután Mayer ezredes az egybegyűlt urakat a kormány nevében is legszívélyesebben üdvözölte, megköszönvén az összes jelenlevők eddigi működését, bemutatta megbízottját, Nagyvárad és Biharvármegye területére, Birtha Sándor alezredest. Aztán előadta, hogy a román Nemzeti Gárda megbízottjaival is tárgyalt, akik rendészet te-

kintetében a teljes harmóniát biztosították.

A csendőrséggel való karöltött munkáról is volt szó. Eszerint a csendőrség szükséglet szerint a nemzetőrségből fogja kerekeit kiegészíteni és így megtalálta a mód ahhoz, hogy Váradon, mint a megyében a tökéletes rend mielőbb helyreálljon.

Igy tehát Nagyváradon és a megyében is mindenki nyugodtan alhatik, mert egy elszánt csapat fog a közrendre ügyelni. Tulakapások hamar le fognak történni, minden rendzavarás hamar megtoroltatik. A nemzetőrség jól szervezett gárdája nem fog hamis ígéknek beugrani, hanem mindenféle rendzavarással szemben egyformán el fog járni, úgy, ahogy a parancsot kapja.

Mayer Pál ezredes és a többi urak megelégedéssel távoztak el a megyeházáról, ahol mostantól kezdve már csak cselekedni fognak.

A közélélmzési hivatal hirdetményei.

Védekezzünk a cipőzsora ellen.

A kereskedelmi kormányának a cipőjegyrendszer hatályon kívül helyező intézkedésével kapcsolatban a következőket tudatom a város közönségével:

Ez év december hó elsejétől kezdődőleg, a régebbi irányárak megszüntetvén és a cipők Nagyvárad város területén csak a talpakba vésett és a cipők függőjegyén is feltüntetendő maximális árakon árusíthatók.

Mint hogy a cipőjegyrendszer megszüntetése óta, tehát alig néhány nap alatt máris több panasz merült fel, hogy a cipőkereskedők a maximális, sőt még a régi irányáraknál is magasabb árakon adtak el cipőt, viszont többen a közönség köréből a maximális árakon vásárolt cipőket tetemesen magasabb uzsorárákon árusították, felhívom a város közönségét, hogy hasonló visszaélések legszigorúbb megtorlása végett forduljon panaszával haladéktalanul a Közélélmzési Ugyosztály Cipőosztályához, amely a panaszok ügyében sürgősen megteszi a szükséges intézkedéseket.

A termények igénybe vétele.

A közélélmzési miniszter 143.300—1918. sz. rendelete folytán tudomására hozom a város közönségének az érdekelteknek, hogy terménykészletek igénybe vétele, felhasználása és szétosztásával kapcsolatos minden nemű ügyben kizárólag a népakarat végrehajtó szerve gyanánt működő népkormány gyakorolja a kormányzati hatalmat és ennél fogva a kérdéses ügyekben az intézkedés joga csak az Országos Közélélmzési Hivatal és azon hatóságok illeti meg, kik erre a közélélmzési minisztertől felhatalmazást nyertek. Senkinek másnak nincs joga tehát lefoglalni közélélmzési igénybevevő terményeket, hanem az igénybevevő készletek továbbra is változatlanul az átvétellel és elszállítással megbízott Haditermény Részvénytársaságnak adandók, melynek bizományosai hivatalos működésének körében mindenütt a legmészszebemenő módon támogatandók.

A Nemzeti Tanács felügyeleti és ellenőrzési jogkörrel bír, azonban semmiféle közigazgatási munkát nem végez és ezért a helyi Nemzeti Tanács tagjai adminisztratív ügyekben közvetlenül az illetékes minisztériumokhoz tartoznak fordulni.

Minden oly törekvés tehát, amely a kormány intézkedéseinek végrehajtását késlelteti, a békés munkára való gyors és zavartalan áttérést nehezíti meg.

Nagyvárad, 1918. évi november 13. án.

Lukács Odón,
polgármester-helyettes.

Az erdélyi román miniszterium tagjai.

Gyulafehérvárról jelentik: A román nemzeti tanács kormányzótanács néven megválasztotta az erdélyi román miniszteriumot. A kormányzótanács elnöke dr. Maniu Gyula, tagjai Lukács László, dr. Goldis László, dr. Vajda Sándor, dr. Pop Csicsó István, Suciu János, dr. Vlăd Aurél, Goga Oktavián, Hupiegán Emil, Braniste Valér, dr. Lázár Aurél, Poatescu Viktor, Gonta Rumulus, a szocialisták részéről Fluorás János, Flu nanka József. A miniszterium ideiglenes székhelyéül Nagyszombat jelölték ki. A miniszterium ma veszi át az imperiumot.

HÍREK

* **Társadalmi mozgalom a területi integritásért.** Sárga-kék plakátok jelentek meg kedden reggel Budapest utcáin, ugyanakkor a nyomtatott felhívás ezrei repülnek szét az országban, egy táborba szólítva az egész magyarságot és minden nem magyarai, de a hazához hű állampolgárt a területi integritás védelmében. **Magyarország területi épségének védelmi ligája** megkezdte nagyszabású és jelentős munkáját annak a gondolatnak jegyében, hogy ma minden más kérdés felett dominál területi épségünk kérdése, minden közös- és magánérdek ebbe a nagy érdekebe torkollik és minden pártnak, osztálynak, felekezetnek, testületnek és magánembernek össze kell fognia egy óriási társadalmi mozgalomban, amely ország-világ előtt egysegesen kifejezi Magyarország lakosságának jogait és akaratát. A liga demonstratív nagygyűlést rendez Budapesten és a vidéken, röpiratok száz-ezreivel árasztja el az országot és a külföldet, a propaganda minden eszközével dolgozni fog és egységesíteni kívánja a hasonló törekvéseket, nehogy az elforgcsolás ismert magyar veszedelme most is bekövetkezzék. Jelentkezni lehet a liga központi irodájánál (IX. ker., Lónyay-u. 4. II.), amely délelőtt 9-től 3-ig és 5-től 7-ig tart hivatalos órákat.

* **Az Urleányok-kongregációja** ma délután fél 5 órakor a Szent László menedékházban rendes gyűlést tartja.

* **A polgárőrség közleményei.** A polgárőrség kebleben serényen folyik a jogászgárda szervezése. Igen sokan köztük meglelt emberek, sok teszerelt tiszt egymásután jelentkeznek a gárdába való felvételre. A szervező bizottság ezután is felhívja a teszerelt tiszteket és önkénteseket, a Nagyváradon levő főiskolai hallgatókat és szigorlókat, valamint mindenkit, aki belátja, hogy Nagyváradon mi nagy szükség van egy ilyen megbízható csapatra, amely minden körülmények közt megállja helyét s ha kell élete kockáztatásával is biztosítja a város közrendjét. A jogászgárdába jelentkezni lehet minden hétköznapi délután 3—4 ig a városháza, földszint, II. sz.

* **Edmond Rostand meghalt.** Budapestről jelentik: A híres francia költő és színműri, Edmond Rostand párisi jelentés szerint 54 éves korában spanyol betegséggel meghalt.

* **Károlyi miniszterelnök beteg.** Budapestről telefonálják: Károlyi miniszterelnök az utóbbi napokban gyöngékedett, de hivatalában még a legutóbbi napokban is megjelent. Ma orvosi rendeletre ágyban kellett maradnia.

* **Az amerikai békeszövetség elutasítása.** Berlinből jelentik: Az amerikai békeszövetség a jövő héten utazik Párisba.

* **A hitoktatók és a tanítók.** Vettük a következő sorokat: Igen tisztelt Szerkesztő ur! Tisztelettel kérem, hogy becses lapja tegnapi száma „Kinos incidens az elemi iskolákban működő tanárok értekezletén” c. közleményre vonatkozó helyreigazítás és felvilágosításnak helyet adni szíveskedjék. Téves az, hogy a „Nevelő Munkások Országos Szövetségének” alakulása a forradalom szüleménye. A N. M. O. Sz. még az elmúlt évben alakult s a „Várad Kamara” előkészítő összes tárgyalásai még ez év szép emberében befejezést nyertek. Téves az a beállítás, hogy a hitoktatók a nevezet gyűlésre meghívást kaptak volna, amit bizonyít a körülmény is, hogy a kétféle felekezet hitoktatói körül csupán öt róm. kath. hitoktató jelent meg. Nem hívtuk meg őket azért, mert a hitoktatók gazdasági és politikai érdekei és keretei nem analógok a tanítókéval és soha, egyetlen alkalommal sem tekintettek a hitoktatók az „elemi iskola tanszemélyzeteként”. A gyűlés összehívói tehát csak azokat hívták össze s csakis onhez volt joguk, akik által előadóként kiküldettek, vagyis csak az elemi iskolai tanítókat. A meghívókat csak az iskolacsoportoknak küldötték el. Igaz az, hogy nevezett hitoktató urak a kamara tagjaiak sorába belettek. Teljesen jogos és helytálló az az óhajuk, ezt senki eldöntani nem akarja, hogy róluk nélkülöz határozat ne hozassék, hogy az őket is érintő kérdésben véleményüket hallgathassák. Azonban a *hovatartozandóság* kérdése vitás, mert a kétféle hitoktató háromnegyedrészre elemi, polgári, sőt középsikolaiok is tartoznak így ugyanaz az ember 3—4 szakosztályba is volna sorozandó. Különösen áll ez a nem róm. kath. hitoktatókra. Miután a hitoktatók melyik szakosztályba való tartozandóságuk kérdése soha szönyegre nem került, magamat és a jelenlevő elemi iskolai tanítókat e kérdés elbírálására illetékesnek nem tartottam, ez diskusszió és a központ döntése alá jön, de illetékesnek tartottam magam annak a kijelentésére, hogy a *hitoktatókat semmiféle sérelem érni nem fogja*. A közgyűlés, vagy a központ akár az elemi, polgári, középsikolai szakosztályba, akár külön hitoktatói szakosztályba fogja beosztani, mindazot a kérdésként, amelyek most szönyegre kerültek, a hitoktatók elé is eljutnak s őket is foglalkoztatni fogják. Miután a hitoktató urak belátták azt, hogy itt őket senki joguktól megfosztani nem akarja csupán formai elrendezésről van szó, megnyugvással vették az eszmecsereket arról, hogy a további dolgokról személyesen fogom informálni. Ennyit a dolgok kellő megvilágítására. Várady István, kamarai alelnök.

* **A Biharmegyei és Nagyváradai Négyelet folyó évi december hó 5. napján** délután fél 6 órakor Horváth Árpád alelnök lakásán választmányi ülést tart. Az elnökség.

* **Megszűnt a tábori püspökség.** Mivel a közös hadigymiszteriummal a tábori püspökség intézménye is megszűnt, mind azok a katonai lelkesítők, akik eddig a tábori püspök joghatósága alá tartoztak, illetékes megyepüspökeik joghatósága alá kerültek. Ez a döntés vilámsy egyházmegye területén működő katonai lelkesítőknek bármely alkalmában legyek, az illető egyházmegye püspoktól kell jurisdictiót kérniök.

A szerb trónörökös az Olaszországgal való barátságos viszony helyreállítását reméli.

Budapest, december 3. (Saját tudósítónktól.) Zágrábból jelentik: Vasárnap este nyolc órakor adták át Belgrádban Sándor szerb trónörökösnek a Jugoszláv Nemzeti Tanács határozatának szövegét. A trónörökös válaszában örömet hangsúlyozta, hogy Péter király nevében proklamálhatja a szerb, horvát és jugoszláv államok egyesülését. A trónörökös végül azon reményét fejezte ki, hogy Olaszországgal is nemsokára helyreáll a régi barátságos viszony.

Kik készítették a Szerbiához intézett ultimátumot?

Budapest, december 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Szerbiához annakidején intézett ultimátum annak a tanácskozásnak eredménye volt, amelyen Ferenc József, gróf Berchtold Lipót és Hötzendorfi. Conrad akkori vezérkari főnök vettek részt. Az ultimátumot Stürgk és gróf Tisza István meghallgatása után Berchtold Lipót gróf utasítása alapján Mosulin báró, volt berni osztrák-magyar követ szövegezte meg, aki akkor a külügyminisztérium első osztályfőnöke volt. Az ultimátumról előzetesen tudott még és ahhoz hozzájárult Hoyos gróf, továbbá Krobotin akkori közös hadügyminiszter és Bilinsky akkori közös pénzügyminiszter.

* A katonák megcáfolják a rémhíreket. Néhány nappal ezelőtt elterjedt rémhírekre vonatkozólag a nagyváradi légénységi katonatanács megállapította, hogy azok a valóságnak nem felelnek meg. A laktanyákban soha semmiféle zendülés nem volt, a katonák csupán egészségügyi és gazdasági kérdéseket vetettek fel és a fiatal katonákat rosszul informálták abban az irányban, hogy a 4-es honvéd laktanyában ártatlanul vannak egyesek bezárva. A katonáknak nem célja a közbiztonság veszélyeztetése, amit legjobban bizonyít az is, hogy a laktanyákban önkéntes és öntudatos fegyverrel ünnelkodik.

* A fosztogatásokból eredő károk megtérítése. Sajnosan tapasztalható, hogy ferevezetett tömegek az ország sok helyén fosztogatást vittek végbe, melynek a lakosság anyagi java is áldozatul esett. A magyar belügyminiszter ur 147989-1918. sz. leiratában foglalt kijelentés alapján magnyugtásul közlöm a város közönségével, hogy a magánosok részéről szenvedett károk kioldottság útján a helyszínen fognak megállapítani és intézkedés fog történni az iránt, hogy a károk megtéríttessenek, azok által akik a károkat okozták. Midőn a belügyminiszter ur ezen leiratáról a város közönségét értesitem, ismétellen felkérem annak minden rétegét, hogy a városunkban eddig fentartott példás rendet és közbiztonságot továbbra is tartsák fenn és hatósági beavatkozásra ne adjanak okot. Nagyvárad, 1918. évi nov. 28. Rimler Károly, s. k. polgármester.

* Halálozás. Özv. Ujvári Sándorné, szül. Szeisz Anna élete 54. évében elhunyt. Temetése holnap, csütörtökön délelőtt háromnegyed 9 órakor megy végbe a Szent János utca 27. sz. háztól.

* Petróleum az iparosoknak. Értessitjük a testület kötelékébe tartozó összes petróleumot igénylő iparosokat, hogy az ipartestület hivatalánál a petróleum utalványért jelentkezzenek. Nagyvárad, 1918. december 3-án. Az Ipartestület Elnöksége.

* Kereskedők figyelmébe. A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok kereskedői szakosztálya egy táblázatos kimutatást adott ki, amely úgy a kormány által megállapított irányárakat, mint azon áruk irányárait tartalmazza, amelyekre a kormány irányárakat nem állapított meg. Ez a kimutatás a Kereskedelmi Csarnok szolgálatánál kapható a Csarnok nagypiaci székében.

* A Kath. Legényegylet jubilál. A váradi keresztény iparosok társulata vasárnap, e hó 8-án fennállásának 20. évét ünnepli. Az egylet agilis tagjai az évforduló olyan megünneplésére készülnek, mely a legszebb világításban mutatja be a Kath. Legényegyletet. Reggel 8 órakor a tagok közösen áldoznak a Szent László plébánia templomban. A szentmisét, Te Deumot és a szentbeszédet dr. Lestyán Endre plébános tartja. Délután 4 órakor tartalmas műsorral előadás lesz, melyen az ünnepi beszédet Pálffy Béla váradszőlősi plébános mondja. A jubileum iránt az egész keresztény iparos világban igen élénk érdeklődés mutatkozik, kíváncsok, hogy az egylet jubileumi örömeiben részt vegyen Nagyvárad egész keresztény társadalma. Különösen kérjük erre a módosabb iparos polgárokat s az iparos ügy iránt érdeklődőket.

* Orvosi hír. Dr. Halász Andor leszrelvén, ezentul rendeléseit Szent László-téri, illetőleg Hlatky Endre (Zöldfa) utca alatti orvosi rendelőjében száj- és fogbetegeknek d. e. 9-től fél 1-ig, d. u. 3-5-ig.

* A nemzetőrök juhát rekviráltak. Balogh László mészáros feljelentést tett a rendőrségen, hogy két nemzetőr két darab juhát nem engedte behajtani a legelőre, mondván, hogy azok lopott juhok és a tűzrakasárnya udvarára hajtották, ahol maguk közt fölsozlották. Mire a mészáros a kaszárnyába ment juhait, már csak kettőt talált ott. Kára 1000 korona.

* A Szabadegyetem mai estélyén dr. Horváth Jenő egyetemi magán-, jogakadémiai ny. r. tanár folytatja a „Balkán kérdés utolsó fázisa” cím alatt igen érdekes és nagytudományú fejtegetéseit. A másik előadó Szma zsenka Ernő, a nagyváradi villamos vasut igazgatója lesz, aki a „Kartográfia csecsemő koráról” fog a nagyközönségnek igen érdekes tényeket feltárni. Az előadás pontban fél 6 órakor veszi kezdetét a Kath. Kör nagytermében.

* Orvosi hír. Dr. Antal Miklós Szent László tér 16. szám alatt (Weinberger ház) rendeléseit megkezdte.

* Hadbavonult diákok értekezlete. Felkérjük mindazon hadbavonult diákokat, kik érettségijüket, képesítőjüket katonai szolgálatauk miatt meg nem szerezhették, hogy december 5-én, csütörtök este 7 órakor a széles utcai községi elemi (földszintes) iskolában megbeszélés végett, ügyünk sikere érdekében jelenjenek meg.

IRODALOM

Katholikus Szemle legutóbbi száma a következő tartalommal jelent meg: Új Idők küszöbén. — Egyesült Államok elnöke. — Vallás és öngyilkosság. — Születés és halál. — Magyar álmok. — Színházi esték. — Külföldi folyóiratok szemléje. — Magyar folyóiratok szemléje. — Könyvismeretese és bírálatok.

Religió legutóbbi száma a következő tartalommal jelent meg: Üressé tette magát dr. Neszlényi Nottán. — A kánonjogi kodex létrejötte jelentősége és jellemzése dr. Lutter János. — Kristálylélek dr. Frikál József. — Irodalmi értesítő. — Vegyesek.

A Vasárnapi Ujság december 1-i számában közli a magyar népkormány államtitkárságának arcképsorozatát, az olaszok bevonulását Fiuméba, a piaristák budapesti palotáját, a versaillesi haditanács képét, az angolok által elfoglalt Aleppót és a Spitzbergákat stb. Szépirodalmi olvasmányok: Havas Gyula regénye, Schöppflin Aladár színházi cikke, Bakáts Sándor novellája, Endre Károly verse, Chesterton detektív története. Egyéb közlemények: a kelga királyi pár bevonulása Brüggebe s a rendes heti rovatok stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 10 korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem utca 4. sz.).

Az Új Idők legutolsó száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Magyar köztársaság. Majd. Irta: Bethlen Marit grófnő. Október 31. november 16. Irta: Sz. Zs. Zsuzsa férjhez adja a mamáját. Irta: Ujhelyi Nándor. Az utolsó nász. Irta: Nili. A mindenható akarát. Irta: Sztorkay Kálmán. A három Göcsey leány. Irta: Szederkényi Anna. Az a hatalmas harmadik. Rovargyűjtemény. Kory Torzska. Korán jött az ősz. Irta: Faragó István. Galahad csodálatos kalandjai. Irta: Ádám.

MOZI.

Gombaszögi Frida az Apollóban. Az Apolló igazgatósága két estére biztosította közönsége számára a legújabb magyar filmszenzációt, Oszó vihar című szingardag, témájában és elgondolásában egészen eredeti és technikailag impozáns drámát. A kitűnő darabot mai elsőrangú műsorára tartotta fenn az Apolló. A dráma a legjobb magyar felvételek egyike, s a rendező nagystílusú művészi munkáján kívül ragyogó színészi alakítások adnak nem közönséges értéket a magyar filmnek. Külön ki kell emelni Gombaszögi Frida briliáns alakítását, mely a kitűnő művésznő legjobb produkciói közül való.

Az átkos pénz című remek filmdráma kerül színpadra az Urániában és a Vigadó mozgóban. Nagyszabású detektívtörténet ez, tele a legizálóbb és legszenvedélyesebb jelenetekkel. A regényes, fantasztikus film főszerepeit a legkitűnőbb kopenhágai színészek játsszák, akiknek alakítása művészi szenzáció. A műsor többi száma is csupa kiválóan érdekes ujdonság.

URÁNIA
mozgó-
színház

MA

Az átkos arany.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

Legujabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Színház.

A színház műsora:

Szerda: Pacsirta.
Csütörtök: Palika. (Először.)
Péntek: Palika.
Szombat délután: Nebántsvirág.
Szombat este: Palika.
Vasárnap délután: II. József császár.
Vasárnap este: Pacsirta.

Pacsirta. A vasárnap este hihetetlen tetszéssel kísért áriák és táncok, Stoll Béla pazar humora, Aggházy kulturált hangja, Horváth Nusi ének- és táncduettje, Perényi alakítása és Foxrott duettje — mint előrelátható volt — a váradi finom érzékű publikumban teljes visszhangra találtak. Lehár gyönyörű hangszerelésű, fülbemászó melódiait rövidesen az egész város dudolni fogja. Az újdonság e héten még kedden, szerdán és vasárnap marad repertoaron.

Palika. Gábor Andornak, a végtelen szellemes írónak eme színműve a budapesti Nemzeti Színház állandó műsordarabja. Gábor bemutat egy gróf által kitarított családot, melynek feje, az apa, egy deliriosus tanár, a leánya pedig, aki színésznő, a gróf szeretője. Palika még a bűnös szennyek fertőzőit teljesen mentes fiatal diák, aki, mikor a harmadik felvonásban apjától megtudja a valót, szégyenében kiugrik az ablakon. A címszerepét Várady Lajos, partnerét G. Polgár Mariska, a részeg professzort Harsányi, a mamát Pápainé, a színésznőt Jósika Mici, a gróft Molnár, a három felszeg diákpajtást Deák, Perényi és Gróf adják. Az újdonság bemutatója csütörtökön lesz.

Szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r.-t.**

A nagyváradi te'ekönyvi hatóság részéről kinevezett alulírott zárgondnok e hatóság 14179—1918 sz. végzése alapján közölni teszem, hogy a nagyváradi 1468 sz. betétben 6615, 6616, 6617 hrszámú mintegy 6 és 1/2 kat. hold kaszálón termelt s ugyanot három boglyába rakott (a Sztupa síkator közelében Mayr Sándor tulajdonos birt. kán) idei szénatermést 1918. évi december 5-én délelőtt 11 órakor a helyszínen nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés ellenében el fogom adni.

Vevőket les a vételári illetéket szintén nyomban kiegyenlíteni.
Nagyvárad, 1918. december 3.

Dr. Imrik Gusztáv
ügyvéd, zárgondnok.

Egy barok-stylű szép kivitelű, négy soros nagy

cserép kályha

terem fűtésre is alkalmas, használt, de jó állapotban lévő,

eladó.

Értekezni lehet Sal Ferenc-utca 4. szám, káptalani mérnöki irodában.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévízfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli sásonban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a
Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Le-számitól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzá-logkölcsonőket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy anuitásos és kamatozó jelzálogkölcsonőket úgy földekre mint városi bérházakra 15—65 évi időtartamra a legelőny-sebb kamattétel mellett minden árfolyam levo-nás nélkül készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Nagy-Várad.

VAS és rézágak,

afrik és lőszőrmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: össze-
hajtós ágyak eredeti
gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Őszi vihar.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

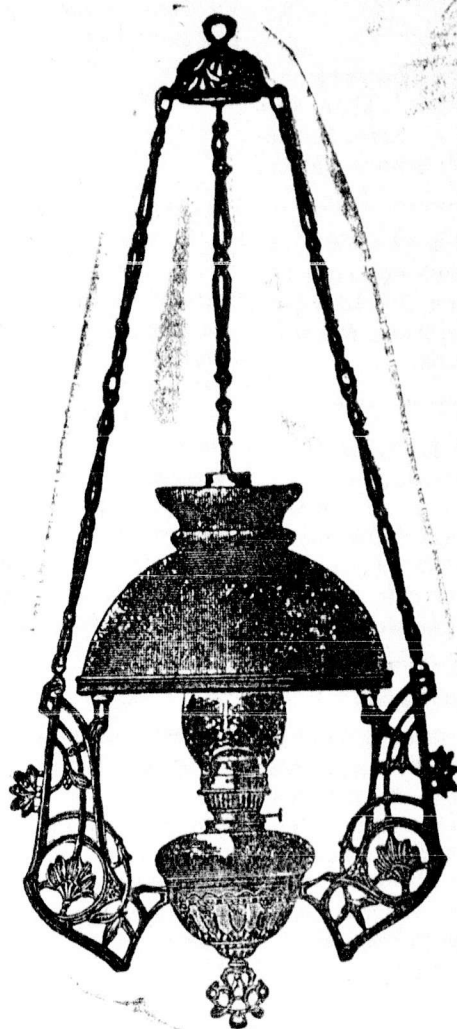
VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

Az átkos arany.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teáskészlet színes tálcával 40.—
Kávéskészlet 40.—
Feketekávé készlet színes tálcával . . . 40.—
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz. . 80.—
Főző lábasok tűzálló 6.—
Főző fazék tűzálló . . . 5, 6, 7, 8, 9, 10.—
Befőtteskészlet finom aranyozással felsz. . 40.—
Fűgő lámpa csigás felszerelvé 60.—
Faltűző színes aranyozással 40.—
Ebédlőkészlet sz. aranyozással 6 szem. 300.—
Ebédlőkészlet színes finom minátval 100
részec, teáskészlettel együtt 500.—

Diszműárak, majolika disztárgyak,
valódi cobald diszműárak, terak-
kota figurák, chinaezüst és alpacca
ezüst áruk
legnagyobb választékban.

Képkeretezés, ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladókna is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és disz-
mű-áru nagy gyári raktára Nagyvárad,
Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

• APRÓ HIRDETÉSEK. •

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Eladó
Meidinger kályha, téli kabát, kis üvegfal, 2 ajtó 2 ablak, padlók, Rosenzweig, Szalárdi-u. 9.

Husfűstölést
és dísznőölést vállal
Bém-utca 11.

Imakönyvek
nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyében.

Portörölők
és padlótörölők darabja 6 korona 50 fillér. — Hegedűs János, Rákóczi-ut 1. szám.

Téli karalábét
és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális áron. Megrendelhető Moskovits Adolf és Fiamál. Telefon 15-08.

Pemete
és hársfamezőkorka elhárítja a köhögést és rokedtséget, hurutot, kiütő hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tyúkszemirtő
három nap alatt elmulaszt tyúkszem, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Fényképészeti
szerek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Likör
és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essenciák. Törköly, Szilvólum, Seprő, Cognac-klónatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Ne dobja ki pénzét
a ruháért, mert a kárpótlás bevértárfestéssel régi ruhadarabjait kicső pénzért házilag fűstölheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Poloskairtó
Maksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, közepűveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Tavaszi
szepelők, májfoltok, bőrpörösség, kiütés, miltreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Víóra ártó ártó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Spanyolnátha
járványoknál betegsorbákban lenyő (borovicska) szobaillat kiütő dezinficiáló permező szer kapható Farkas István Apolló drogeriájában.

Ór
akással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonőket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében
Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezetékszerelő, bronzműves, bádógos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép, kérekpár, gramofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

HIRDETMEYNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és Biharmegye közönségének, hogy a Városi Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelkezésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból 10 üvegnél kevesebb nem kapható. Helybeli megrendelőimnek üvegenként 10 fillér küldöncdíj ellenében kívánságára már házhoz is szállítom.

Kérem azonnali szíves megrendelésüket, mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelentkezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE

Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)

Telefon 4-38.

Telefon 4-38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leányka 12-50, Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau 12-50, Domány Rizling 12-50, Domány Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany 12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beretvás: Ezerjó 13-50, Beretvás Zamat 13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamorodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5 l. 7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l. 13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50, Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös Tokaji Bortermelő rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00. Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Transilvan, Goldeck, üvegenként 36 kor.

LIKÖRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi, Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Különféle francia likörök, Gyomorerősítők, literenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként 2 korona betéttel értendők.

Kicsinybeni eladásra, főlerakatom JANO-VICS IGNÁCZ bodega üzletében Rákóczi-ut városi kávéházzal szemben, a fent jelzett árak mellett beszerezhetők.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb áron kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszelő telefonja 55.